

Bach på nordnorsk

ALBUM

Nils Anders Mortensen

«Bach»

Lawo

Nils Anders Mortensen er en av den klassiske musikkens best bevarte hemmeligheter her i Norge. Det er få konserter der jeg etter lang tid husker både repertoar og konkrete tolkninger og klanger, men Mortensens debut i Universitetets aula var en slik konsert. Dette var i 1996 og Mortensen ga både virtuos og lyrisk mening til Prokofjovs umulige *sonate nr. 6*. Deretter skrev han inn seg i det nasjonale og potensielt internasjonale musikklivet glemmebok med store bokstaver. Han flyttet nemlig til Finnmark for å bli landsdelsmusiker, med Nord-Norge som virkeområde. Likevel, han har flere plateinnspillinger på samvitthigheten fra tidligere, og sommerens Bach-innspilling er hans andre soloplate.

Albumet han har laget er imidlertid ikke den lettest farbare veien for å erobre plasset og anerkjennelsen han fortjener. En ting er selve produksjonen. Jeg lyttet nettopp til en glassklar gjengivelse der Keith Jarrett spiller Bach (ECM), og når jeg kommer til Mortensens innspilling på Lawo høres klangen grumsete ut. Det blir jo ikke lettere av at selve musikken han har valgt nærmest uunngåelig blir uklart på et moderne flygel. Dessuten er det ikke nok å gjøre Bach aldri så sanselig, smigrende og klanglig gjennom tolkningen, for i selve musikken mangler en dypere dyrking av de pianistiske krumspringene som imponerer og beveger et publikum. Platen har likevel helt andre ting å beundre enn det rent

STOR PIANIST: Mortensen er opprinnelig fra Flekkefjord (født 1971) og bor nå i Alta. **FOTO: PER H. KIRKESÆTHER**

overfladisk vakre.

Første verk ut, *Ouverture nach Französischer Art* (BWV 831), begynner som seg hør og bør med en såkalt «fransk ouverture». Den særpreges av kraftige ornament, som på en cembalo pleier å høres ut

Under Mortensens hender høres musikken nærmest sorgløst naturlig ut.

som et herlig raslende ras av sirlige utsmykninger, men som oftest bare klinger bastant og klumsete på et moderne flygel. Mortensen tar imidlertid vare på både det melodiske og virtuose samtidig, hver stemme er unikt frasert slik at han også ivaretar det flerstemmige ved musikken.

Den franske ouverturen er også preget av en spesiell groove, en dobbeltpunktering, som omtrent betyr at musikkens grunnrytme veksler mellom en lang tone og en virkelig kort tone. På et moderne flygel er det vanskelig å kontrollere dynamikken i de korte tonene. Men under Mortensens hender høres musikken nærmest sorgløst naturlig ut og enkel å spille. Samtidig får han det til å svinge rytmisk, og han lager stor dramatik med perfekt timing og relasjon mellom de lange og

korte tonene.

Ouverturen går så over i en fuge (omtrent en flerstemt kannon), og selv om flygelet har evnen til å spille forskjellige dynamikker er det ikke primært gjennom dynamiske forskjeller at man pleier å adskille stemmene hos Bach. Det skjer heller gjennom å artikulere tonene, altså enkelt sagt å spille ulike tonelengder. Når det blir tre-fire stemmer å holde styr på, pleier de fleste pianister å forkludre artikulasjonen sånn at musikken bare høres ut som en flerstemmig masse. Men Mortensen gjennomfører artikulasjonen han presenterer med temaet helt i begynnelsen av fugen, selv der flere stemmer snakker i munnen på hverandre. Dette gjør at man selv uten særlig godt gehør kan høre alle stemmer tydelig.

Han bruker imidlertid dynamiske forskjeller, men det blir mer som på en cembalo, der man kan spille enten sterkt eller svakt. Å beholde den tydelige artikulasjonen i det svake er ikke bare vanskelig, men når Mortensen får det til, får han også fram en forskjell i klangfarge som lager betydelige dramatiske forskjeller i musikken.

Også de resterende verkene gjør plata til en utgivelse det er vel verdt å studere lenge. Og kanskje den kan bidra til at flere får opp øynene for at Nils Anders Mortensen er en av landets aller fineste musikere.

Magnus Andersson
musikk@klassekampen.no

Kaotisk og (verdi)konse

Ekte(s)

ALBUM

Chance the Rapper

«The Big Day»

Chance the Rapper LLC

★★★★☆

Det er et såkalt tusenkroners spørsmål – hvor eksakt går grensen mellom kristen musikk og såkalt «kristenmusikk», og det stigmat som uunngåelig følger med sistnevnte? Ikke bare her hjemme i sekulære Norge, selv i et betraktelig mindre avkristnet land som USA er det mulig å argumentere i en rettsal for at man selvsagt selv der flere stemmer snakker i munnen på hverandre. Dette gjør at man selv uten særlig godt gehør kan høre alle stemmer tydelig.

Selve det nevnte stigmat og de uklare grenselandene der føles imidlertid høyst relevant, kanskje mer enn noensinne. For Perrys utsagn er jo vitterlig helt absurd, i en rapvirkelighet hvor åpent kristne og rett som det er eksplisitt misjonerende rappere som Chance the Rapper og ikke minst Kendrick Lamar er blant den urbane popmusikkens mest toneangivende

stemmer. Uten at det er vanlig å bruke merkelapper som kristenrapper på noen av dem, enda Chance sågar har uttalt at han identifiserer seg som nettopp en sådan.

Det er definitivt verdt å grunne over hvordan Chance har klart å «overskride» sin religiøse tilhørighet og den kulturelle båssettingen som helst hører med. Kanskje er det noe med hvordan kommunikasjonen hele veien har rettet seg utover, mot den ... verdslige verdenen, enda Chance the Rapper teknisk sett snakker både mer og mer direkte om sitt forhold til Gud og Jesus enn en «kristenrapper» som Lecrae (for eksempel på hans gospelrapmixtape av fjorårets, «Let the Trap Say Amen» sammen med Zaytoven)? Ja, denne verdslige tilnærmingen gjelder i selv så grunnleggende, om enn subtil kommunikasjon som i selve valget av artistnavn – en hyllest til og vri på filmrollefiguren Chance, gartneren i Peter Sellers skikkelse fra Hal Ashbys allegoriske filmklassiker «Being There» (1979), «Velkommen Mr. Chance» på norsk.

Filmens Chance var en sterkt satirisk opptegnet moderne Jesus-skikkelse, plassert i en samtidig amerikansk politisk kontekst som ikke akkurat føles mindre aktuell fordi år seinere, i en tidsalder hvor irrasjonalitet av alle sorter, inkludert den religiøse, har festet skruen ytterligere et par hakk rundt amerikansk samfunnsliv og diskurs. Ashby/Sellers' «Chance ... the gardener» er uansett en svært interessant skikkelse å identifisere seg selv med/som, for en ung kristen rapper.

På de tidlige utgivelsene til Chance the Rapper, mixtape-ne «10 Day» (2012), «Acid Rap» (2013) og «Coloring

Hver mandag – les Klassekampens

MUSIKKMAGASINET

Prøv avisa gratis i 3 uker. Send SMS ABO 2783 til 1960

Abonnementet stopper automatisk